

Nr 34

Av herr Christenson i Malmö m. fl., om en översyn av förordningen angående förlagsinteckning.

Förlagsinteckningsinstitutet har sedan länge kommit att få stor betydelse för den svenska kreditmarknaden. Det har möjliggjort för företagen att få realkredit i stället för personlig kredit. Detta har i sin tur medfört att långivarna fått större säkerhet, varigenom lånevillkoren kunnat bli förmånligare för gäldenärerna. De rättsregler som berör förlagsinteckningsinstitutet är förhållandevis gamla. Även om 1883 års förordning 1932 blev föremål för en omfattande revision, har vårt näringslivs omdaning medfört, att tiden nu borde vara mogen för en ny översyn av lagreglerna.

Förlagsinteckning kan beviljas för industriell rörelse, för vilken i regel användes drivkraft om minst 5 effektiva hästkrafter eller ock minst 10 arbetare, och för hotell-, pensionats- och restaurangrörelse av viss storlek samt för apoteksrörelse. Man kan ifrågasätta huruvida t. ex. de anställdas numerär i en rörelse skapar någon garanti för att tillräcklig förlagsegendom finnes för att en förlagsinteckning skall ha något större kreditvärde. Samtidigt kan mindre rörelser ha automat- och specialmaskiner och lager av betydande värden utan att fylla förordningens storlekskrav. Den avgränsning som gjorts kan därför många gånger te sig obillig. Skall minimigränser uppställas för rörelsens omfattning, skulle det därför kunna vara lämpligare, om dessa bestämdes med hänsyn till en kombination av antalet anställda och använd drivkraft i rörelsen eller ock med hänsyn till ett av opartiska värderingsmän upprättat intyg om värdet å förlagsinteckningsbar egendom. Samtidigt bör övervägas om ej hänsyn bör tas till antalet »arbetstagare» i rörelsen i stället för antalet arbetare. Förordningens bestämmelser omöjliggör för stora företagsgrupper att få förlagsinteckning beviljad. Den tilltagande rationaliseringen inom vårt näringsliv har lett till att man t. ex. inom serviceföretag, handel, hantverk och transportföretag kan ha lösa inventarier samt lager av råvaror och i rörelsen frambragta alster till betydande värden. Av denna orsak talar starka skäl för att kretsen av företagare som kan erhålla förlagsinteckning bör utvidgas, även om detta i vissa fall kan leda till att en del bestämmelser kan behöva utformas olika för olika företagsgrupper.

Förlagsinteckning får för närvarande endast beviljas i företagens för rörelsen avsedda lösa inventarier, råvarulager och lager av frambragta alster, dock att säkerhet jämväl åtnjutes i utestående köpeskilling för dylika före-

mål. Det är sålunda diskutabelt, om administrationsinventarier omfattas av förlagsinteckningen. I t. ex. immateriella förmögenhetsvärden och byggnader hänförliga till lös egendom återigen får förlagsinteckning ej beviljas. Patent, mönster, varumärken och modeller, som användes i rörelsen, och dylikt kan i många fall vara tillgångar av sådan art, att de borde kunna ligga till grund för förlagsinteckning. En allmän översyn av vilka grupper tillgångar i ett företag som kan vara objekt för förlagsinteckning bör därför göras.

Ärende rörande förlagsinteckning handlägges för närvarande av inskrivningsdomare i stad med rådstuvurätt respektive av inskrivningsdomare i residensstad, då ärendet gäller rörelse å landet eller i stad som i judiciellt avseende är förenad med landsbygd. Flyttning av rörelse medför, att förlagsinteckningshavares förmånsrätt upphör. Förlagsgivaren kan därför kräva omedelbar betalning av skulden, om rörelsen flyttas. Och gäldenären har ingen garanti för att han kan få lån till samma villkor ens om han överlämnar ny förlagsinteckning. Redan det förhållandet, att låntagaren måste söka ny inteckning vid förflyttning av rörelsen synes osmidigt. Det vore därför lämpligt, att hithörande ärenden handlades av för hela riket gemensam förlagsinteckningsdomstol. Härigenom skulle man kunna bevilja förlagsinteckningar som gällde oavsett var rörelsen var belägen och oavsett om den bedrevs på flera olika orter. En gemensam domstol innebure också garantier för en likformig behandling av hithörande ärenden. Måhända kan emellertid anknytningen till viss kommun i förordningen bero på att det skall vara ett sätt att identifiera företaget, varför identifieringsproblemet i detta sammanhang också bör uppmärksammas.

Då rörelse i vilken förlagsinteckning beviljats helt eller väsentligen överlåtes eller upphör, kan förlagsgivare kräva omedelbar betalning för intecknad fordran, ändock att den ej är till betalning förfallen. Detta kan många gånger tyckas hårt men har väl framtvingats, då förlagsgivarens skydd genom rörelsens överlåtelse respektive nerläggande upphör. Det bör därför övervägas, huruvida ej smidigare regler borde utformas jämväl för dessa fall.

Då starka skäl talar för att förlagsinteckningsinstitutet bättre kunde anpassas efter näringslivets behov och även borde göras tillgängligt för småföretagare inom industri och hantverk samt för service-, handels- och transportföretagen hemställles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av kungl. förordningen den 13 april 1883 angående förlagsinteckning.

Stockholm den 17 januari 1956

Carl Christenson
Malmö

Harry Carlsson
i Tibro

Henning Gustafsson
i Skellefteå